

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY THÊM, HỌC THÊM CỦA HIỆU TRƯỞNG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

ThS. CHỦ XUÂN DŨNG*

Hiện nay, dạy thêm và học thêm đang là một trong các vấn đề xã hội đặt ra yêu cầu ngành giáo dục phải giải quyết thấu đáo. Những tiêu cực trong vấn đề này thời gian qua đã làm ảnh hưởng không nhỏ đến đạo đức, uy tín của nhà giáo, niềm tin của xã hội đối với ngành GD-ĐT. Từ nhiều năm nay, Bộ GD-ĐT đã có nhiều văn bản quy định, hướng dẫn công tác dạy thêm và học thêm. Các cấp quản lý (QL) cũng đã triển khai nhiều biện pháp khác nhau để hạn chế những tiêu cực trong vấn đề dạy thêm của từng địa phương. Tuy vậy, dạy thêm và học thêm vẫn là một vấn đề khá nan giải của ngành GD-ĐT.

1. Để khắc phục tình trạng trên, sau khi đánh giá khách quan hiện trạng của vấn đề này, chúng tôi đề xuất một số biện pháp nâng cao chất lượng công tác QL dạy thêm, học thêm của hiệu trưởng (HT) các trường trung học phổ thông (THPT) trên địa bàn TP. Hà Nội để vừa phát huy năng lực của nhà giáo, vừa đáp ứng nhu cầu học tập chính đáng của học sinh (HS).

1) Nâng cao nhận thức cho cán bộ QL và giáo viên (GV) về vấn đề dạy thêm, học thêm ở các trường THPT

a) *Mục tiêu:* Tác động làm thay đổi, nâng cao nhận thức cho đội ngũ GV và cán bộ QL; giúp HT, cán bộ QL cấp dưới và GV nhận thức đầy đủ và đúng đắn về tầm quan trọng, tính cần thiết và cấp bách của việc dạy thêm, học thêm cần được các nhà trường QL chặt chẽ.

b) *Nội dung và cách thức tiến hành:* - Trước hết, HT phải nhận thức rõ vai trò của mình trong việc QL dạy thêm, học thêm trong các nhà trường THPT. Cụ thể, tham gia học tập đầy đủ, nghiêm túc các Hội nghị quán triệt về QL dạy thêm, học thêm của các cấp QL để nắm vững các văn bản pháp quy quy định về dạy thêm, học thêm, từ đó cụ thể hóa thành văn bản chỉ đạo của cơ sở. Ban giám hiệu nhà trường phải là những người gương mẫu đi đầu trong việc thực hiện các quy định về dạy thêm, học thêm. Bên cạnh đó, sự đồng thuận và thống nhất quan điểm trong hàng ngũ lãnh

đạo nhà trường có vai trò đặc biệt quan trọng, ảnh hưởng quyết định đến hiệu quả công tác QL dạy thêm, học thêm; - Quán triệt tinh thần các văn bản chỉ đạo của các cấp QL đến tất cả các thành viên trong trường. Phát tài liệu về các văn bản quy định của các cấp QL về dạy thêm, học thêm đến từng cán bộ GV để mọi người được nghiên cứu một cách đầy đủ nhất; - Tổ chức hội thảo trong trường về công tác dạy thêm, học thêm để mọi người có dịp trao đổi và bàn thảo sâu sắc hơn về những giải pháp QL cũng như việc thực hiện; - Tăng cường giao lưu, trao đổi và rút kinh nghiệm với các trường THPT trong quận, trong toàn thành phố về những vấn đề để hạn chế tiêu cực trong dạy thêm, học thêm. Bồi dưỡng cho GV về tinh thần trách nhiệm, ý thức và đạo đức nhà giáo.

2) QL công tác xây dựng và thực hiện kế hoạch dạy học (DH) của GV

a) *Mục tiêu:* Nhằm thực hiện đầy đủ các quy định về DH do Bộ GD-ĐT đề ra. Đồng thời, tạo cho GV phong cách làm việc chuyên nghiệp, tính chủ động và tinh thần trách nhiệm trong DH.

b) *Nội dung và cách thức tiến hành:* - HT phải lập kế hoạch xây dựng nền nếp trong nhà trường vào đầu mỗi năm học. Tùy theo tình hình của từng tháng, từng kì mà đặt ra nội dung trọng tâm; - Phân công giảng dạy cho GV phù hợp năng lực, trình độ đào tạo, sắp xếp thời khoá biểu khoa học đảm bảo sự tiếp thu kiến thức HS tạo nền nếp dạy và học được ổn định, xây dựng nền nếp sử dụng phương tiện và sử dụng đồ dùng DH; - Xây dựng các thang điểm đánh giá nội dung giờ dạy trên lớp, đánh giá việc thực hiện giờ giảng ra vào lớp của GV, việc thực hiện chương trình, ghi sổ đầu bài, sổ báo giảng, việc kiểm tra (KT) vào điểm; - Xây dựng các quy định, chỉ tiêu thực hiện nền nếp trong học tập sư phạm: dạy thay, dạy bù, dự giờ...; - HT cần tổ chức theo dõi việc thực hiện nền nếp của GV qua các hoạt động lên lớp và qua hồ sơ chuyên

* Trường THPT Chu Văn An - Hà Nội

môn của GV. HT phải nêu rõ quy định các loại hồ sơ chuyên môn của GV; - Xây dựng nền nếp sinh hoạt trong nhà trường: xây dựng nền nếp sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn, xây dựng nền nếp sinh hoạt các tổ chức Đảng, Công đoàn, Đoàn thanh niên và Hội cha mẹ HS nhằm phát huy sức mạnh của các đoàn thể trong việc chỉ đạo quy chế chuyên môn, xây dựng nền nếp sinh hoạt cho HS nhằm theo dõi sự chuyên cần, ý thức tự giác của HS. Các buổi sinh hoạt cần có nội dung, chủ đề khác nhau để tránh nhàm chán.

3) QL công tác KT, đánh giá hiệu quả giảng dạy nhằm nâng cao trách nhiệm của GV

a) *Mục tiêu:* thu thập thông tin về thực trạng dạy và học để kịp thời uốn nắn những sai lệch của GV trong việc thực hiện các quy chế chuyên môn giúp GV khắc phục sai sót và nâng cao chất lượng giảng dạy.

b) *Nội dung và cách thức tiến hành:* - Vào đầu năm học, HT phải xây dựng kế hoạch KT công tác giảng dạy cho từng kì và cả năm học. Kế hoạch KT phải cụ thể: Danh sách GV được KT toàn diện từng học kì, danh sách GV được KT chuyên đề, tên chuyên đề GV được KT, hình thức KT, người KT, thời gian KT,...; - Thông báo kế hoạch KT cho cả hội đồng giáo dục được biết để theo dõi và thực hiện chu đáo. Trong nhà trường thành lập ban KT, gồm: Ban giám hiệu, Ban thanh tra nhân dân, tổ trưởng, nhóm trưởng chuyên môn, GV nòng cốt. HT có văn bản quy định rõ trách nhiệm, quyền hạn của từng thành viên trong ban KT; - Ngoài việc xây dựng kế hoạch KT định kì tùy theo tình hình cụ thể, HT có thể tiến hành KT đột xuất, KT xác suất; - Trong kế hoạch KT, HT phải xây dựng chuẩn đánh giá bằng mẫu biểu và thông báo nội dung, yêu cầu KT để GV nắm được và chủ động thực hiện; - Nội dung KT bao gồm: KT nghiệp vụ chuyên môn, KT việc thực hiện quy chế chuyên môn, KT việc thực hiện nền nếp chuyên môn theo quy định, KT kết quả học tập của HS.

4) QL đổi mới phương pháp DH, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho GV đảm bảo DH theo chuẩn quy định

a) *Mục tiêu:* nhằm phát huy tính tích cực chủ động của GV và HS trong quá trình DH.

b) *Nội dung và cách thức tiến hành:* - Bồi dưỡng các kĩ năng về sử dụng các phương pháp phát huy tính tích cực của HS trong thực hiện chương trình, sách giáo khoa: Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng đội ngũ GV về cách sử dụng phương pháp DH nhằm phát huy tính tích cực của HS; Tổ chức các hoạt động thảo luận nhóm, thảo luận tổ về việc lựa chọn phương pháp giảng dạy phù

hợp với tâm sinh lí lứa tuổi HS THPT, phù hợp với nội dung chương trình mới; Tiến hành tổ chức các buổi thao giảng mẫu; Duy trì và phát triển hoạt động thao giảng; Tổ chức xây dựng chương trình, kế hoạch đổi mới phương pháp DH; Tổ chức cho các tổ chuyên môn dạy thử nghiệm; Chỉ đạo GV tăng cường phương pháp học tập đặc trưng của từng bộ môn cho HS; - Tăng cường cơ sở vật chất phục vụ cho việc đổi mới phương pháp DH; - Tạo động lực cho GV và HS thực hiện đổi mới phương pháp DH ở trường THPT.

5) QL việc đăng kí và giám sát thực hiện dạy thêm của GV

a) *Mục tiêu:* Xây dựng tiến trình, bộ phận QL đăng kí và giám sát thực hiện dạy thêm của GV trong các nhà trường THPT TP. Hà Nội, củng cố cho GV tinh thần trách nhiệm, thái độ tự giác trong việc thực hiện các quy định của các cấp QL về vấn đề dạy thêm.

b) *Nội dung và cách thức tiến hành:* - HT các nhà trường cụ thể hóa thành văn bản chỉ đạo từ cách thức tiến hành đăng kí dạy thêm của cán bộ, GV; - Xây dựng một **Ban QL dạy thêm, học thêm**. Ban này có sự tham gia của đại diện tất cả các tổ chức chính trị và tổ chức đoàn thể trong trường. Ban QL dạy thêm, học thêm sẽ là nòng cốt giúp HT từ khâu tiếp nhận thủ tục xin cấp phép để dạy thêm đến việc KT, thu nhận các thông tin phản ánh về việc dạy thêm của GV; - Nhà trường cần thông tin đầy đủ đến HS, cha mẹ HS để cùng giám sát việc thực hiện; - Tổ chức tiếp nhận thông tin phản ánh về việc dạy thêm, học thêm cũng như những tiêu cực, những đóng góp có tính xây dựng về hoạt động dạy trong nhà trường. Ví dụ: Bố trí một ngày cụ thể hàng tuần trong lịch công tác để tiếp cán bộ, GV, HS và cha mẹ HS. Lịch này được thông báo công khai để nhiều người biết; định kì hay đột xuất tổ chức lấy ý kiến HS và cha mẹ HS về các hoạt động dạy và học trong nhà trường, trong đó chú ý xây dựng hệ thống câu hỏi để phản ánh những tiêu cực trong dạy thêm, học thêm; thông qua trang thông tin điện tử của nhà trường, HT xây dựng riêng một chuyên mục tiếp nhận các thông tin đóng góp, phản ánh về các hoạt động của nhà trường; thông báo số điện thoại đường dây nóng của HT để tiếp nhận những phản ánh từ phía cán bộ, GV, HS và cha mẹ HS.

2. Khảo sát mức độ cần thiết của các biện pháp

Để đánh giá mức độ hiệu quả của các biện pháp được trình bày ở trên, chúng tôi đã tiến hành xin ý kiến 150 người, trong đó có: 45 HT, 75 phó HT và 30 tổ trưởng chuyên môn của các trường THPT TP. Hà Nội. Kết quả được thống kê chung trong bảng dưới đây:

TT	Biện pháp	Mức độ				Trung bình	Thứ bậc
		Rất cần thiết	Cần thiết	Bình thường	Không cần thiết		
1	Nâng cao nhận thức cho CBQL & GV về vấn đề dạy thêm, học thêm ở các trường THPT	128	12	10	0	2.79	3
2	QL công tác xây dựng và thực hiện kế hoạch giảng dạy của GV	142	8	0	0	2.95	1
3	QL công tác KT, đánh giá hiệu quả giảng dạy nhằm nâng cao trách nhiệm của GV	137	2	11	0	2.84	2
4	QL đổi mới phương pháp DH, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho GV đảm bảo DH theo chuẩn quy định.	97	34	19	0	2.52	5
5	QL đăng kí và giám sát thực hiện dạy thêm của GV	109	26	5	10	2.56	4

Các biện pháp trên đã được sự thống nhất cao của đông đảo các HT, phó HT, tổ trưởng chuyên môn TP. Hà Nội. Biện pháp QL công tác xây dựng và thực hiện kế hoạch của GV và QL công tác KT, đánh giá hiệu quả giảng dạy được đánh giá ở mức độ cần thiết cao nhất.

3. Một số ý kiến khuyến nghị

1) Đối với Bộ GD-ĐT: - Thực hiện việc đổi mới chương trình, nội dung sách giáo khoa; tiếp tục rà soát, điều chỉnh nội dung DH theo hướng tinh giản; - Dành thời lượng thích hợp để củng cố, hệ thống hóa kiến thức đã học cho HS và phụ đạo tại lớp đối với HS học lực yếu kém; - Tiếp tục thực hiện đổi mới phương pháp DH và đổi mới KT, đánh giá, cải tiến các công tác thi theo chuẩn kiến thức, KN, giảm áp lực về KT, thi cử cho HS. Tiếp tục giảm tải, đổi mới phương pháp DH, KT đánh giá trong giáo dục phổ thông; chú trọng giáo dục đạo đức, ý thức trách nhiệm công dân, rèn luyện KN sống cho HS, gắn kết chặt chẽ giữa “dạy chữ” với “dạy người” và “dạy nghề”; tăng cường các điều kiện để nâng cao chất lượng DH; - Tăng cường thanh tra, KT QL GV trong việc thực hiện chương trình DH; - Nghiên cứu đề xuất bổ sung chế độ đãi ngộ đối với đội ngũ nhà giáo.

2) Đối với UBND TP. Hà Nội và Sở GD-ĐT Hà Nội: - Có chính sách ưu đãi thích hợp, động viên khuyến khích GV và cán bộ QL học tập nâng cao trình độ. Đặc biệt, có những chế độ quan tâm để nâng cao hơn nữa về phẩm chất chính trị của cán bộ QL và GV; - Có những biện pháp tích cực trong quy chế tuyển dụng GV để chọn được những người thầy hội tụ đủ năng lực chuyên môn nghiệp vụ và phẩm chất chính trị; - Có quy hoạch đội ngũ cán bộ, tạo điều kiện cho cán bộ nguồn được tập huấn nghiệp vụ QL trước khi được bổ nhiệm làm QL nhà trường THPT; - Cần có chính sách tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị DH cho các trường để khắc phục tình trạng

thiếu phòng học, thiếu trang thiết bị, sân chơi bãi tập như hiện nay để có thể hoàn thành mục tiêu xây dựng trường chuẩn quốc gia giai đoạn tới.

3) Đối với HT trường THPT: - Phải nghiên cứu tìm hiểu để nhận thức đúng đắn và đầy đủ yêu cầu đổi mới để có những biện pháp QL phù hợp, hiệu quả hơn; - Không ngừng học tập nâng cao trình độ chuyên môn và năng lực QL của mình, nói cách khác là rèn luyện cái “Trí” và cái “Tâm” của người lãnh đạo; - Tích cực rèn luyện phẩm chất nghề nghiệp, rèn luyện cái “Tâm” bên cạnh cái “Trí” và cái “Tâm” để có thể hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình, thực sự trở thành “người nhạc trưởng trong dàn nhạc”. □

Tài liệu tham khảo

1. Bùi Minh Hiền (chủ biên). **Quản lý giáo dục**. NXB Đại học sư phạm Hà Nội, 2011.
2. Phan Thị Hồng Vinh. **Giáo trình quản lý giáo dục vi mô II**. NXB Đại học sư phạm Hà Nội, 2009.
3. Các văn bản của Bộ GD-ĐT, UBND TP. Hà Nội, Sở GD-ĐT Hà Nội về quy định dạy thêm, học thêm.

SUMMARY

Management of tutoring and extra classes is an important content of the current school management to meet the requirements of individual learners in order to contribute to improving the quality of education. Task management tutoring and extra classes of secondary school principals in the area of Hanoi in the past still remain problems to be solved. This paper proposed method of managing tutoring and extra classes of secondary school principals in the area of Hanoi to work effectively to contribute to improving the quality of school education.

Khóa lấp sự thiếu hụt kỹ năng...

(Tiếp theo trang 15)

(6) Nguyễn Văn Chiến. “Nghiên cứu chính sách đào tạo đáp ứng nhu cầu xã hội ở một số trường đại học nước ta”. *Đề tài khoa học cấp Viện*, H. 2010.

SUMMARY

The paper is aimed at clarifying importance of skills development, highlighting key warnings regarding the skill gap among workers, based on which to produce suitable recommendations toward “filling” the skill gap by a combination of short-term and long-term measures, with a strong emphasis on roles played by educational institutions and employers with a view to increase quality of human resources in response to demands of labor market for a Vietnam of development and integration.